

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **S.**, so sídlom v P., zastúpenej JUDr. J. L., advokátom v T., proti žalovaným **1/ E. K.**, bývajúcej v S., zastúpenej JUDr. T. P., advokátkou v Ž., **2/ M. S.**, so sídlom v S., zastúpenému JUDr. G. O., advokátkou v S.S., **o ochranu dobrej povesti právnickej osoby**, vedenej na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 3 C 110/2010, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 6. decembra 2011 sp. zn. 9 Co 47/2011, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 6. decembra 2011 sp. zn. 9 Co 47/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Senica rozsudkom z 2. decembra 2010 č.k. 3 C 110/2010-118 žalobu zamietol. Ďalej žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovanej **1/** náhradu trov konania vo výške 1 205,31 € k rukám jej právnej zástupkyne, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanému **2/** náhradu trov konania nepriznal. Súd prvého stupňa mal za preukázané, že žalobkyňa v **M. S.** nevykonávala zbierku riadnym spôsobom. Rovnako použitie termínu detská onkológia ako účelu, na ktorý prispievateľ prispieva, je podľa názoru súdu prvého stupňa zavádzajúce. Žalovaná **1/** nadobudla pri vykonávaní zbierky žalobkyňou svoj subjektívny názor, ktorý aj uverejnila, čím využila svoje ústavné právo, ktorým je sloboda prejavu. Súd prvého stupňa bol toho názoru, že predmetný článok vzhľadom na zistené skutočnosti nemohol spôsobiť taký závažný zásah do povesti žalobkyne a žalobkyňou požadované zadosťučinenie, či už morálne alebo finančné, sa mu javilo ako neprimerané. Žalobkyňa mohla reagovať na článok a ozrejmiť čitateľom svoju činnosť, ako aj vyjadriť svoje subjektívne dojmy na osobu pisateľky. Táto reakcia na článok podľa názoru súdu

prvého stupňa bola dostatočným zadost'učinením. Súd prvého stupňa žalobu na základe uvedených skutočností v celom rozsahu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p. s tým, že úspešnej žalovanej 1/ priznal náhradu trov konania. Náhradu trov konania žalovanému 2/ nepriznal, keďže ju ani nepožadoval.

Krajský súd v Trnave rozsudkom zo 6. decembra 2011 sp. zn. 9 Co 47/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Zároveň žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovanej 1/ náhradu trov odvolacieho konania v sume 333,53 € k rukám jej právnej zástupkyne do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Žalovanému 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku a spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvého stupňa zistil v potrebnom rozsahu skutkový stav, vec správne právne posúdil, svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Uviedol, že pri posudzovaní práva na ochranu osobnosti a rozsahu zásahu do integrity osoby je potrebné rozlišovať medzi zásahom do ochrany osobnosti a kritikou osoby. Kritiku v zásade nemožno považovať za zásah do práv chránených ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Proti takejto oprávnenej kritike nemožno použiť inštitút ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka tým viac, ak ide o kritiku spoločensky žiaducu, ku ktorej je aj tlač oprávnená a povolaná. V preskúmvanej veci možno, podľa názoru odvolacieho súdu, hovoriť o oprávnenej kritike žalobkyne žalovanou 1/. Nemožno teda hovoriť o zásahu do dobrej povesti žalobkyne ako právnickej osoby. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, že žalovanej 1/ (ako úspešnému účastníkovi) priznal náhradu trov právneho zastúpenia. Žalovanému 2/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu, že si trovy odvolacieho konania neuplatnil.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj jemu predchádzajúci rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Žalobkyňa uviedla, že ak podstatná časť jej odvolacích námietok proti správnosti postupu a rozhodnutiam súdu prvého stupňa spočívala v nedostatočnom zistení skutkového stavu z dôvodu nevykonania dokazovania navrhovaného oboma procesnými stranami, tak potom bolo potrebné, aby odvolací súd z hľadiska preskúmateľnosti správnosti jeho rozhodnutia a z hľadiska presvedčivosti jeho rozhodnutia zaujal v odôvodnení potvrdzujúceho rozhodnutia stanovisko aj k tomu, prečo považoval za správne odmietnutie vykonania dokazovania navrhovaného žalobkyňou súdom prvého stupňa. Tvrdila, že odvolací súd sa napriek jej námietkam

o nesprávnosti tohto postupu súdu prvého stupňa týmito vôbec nezaoberal a nepodrobil ich žiadnemu preskúmaniu. Ďalej namietala to, že jej odvolací súd pred svojím rozhodnutím nedoručil vyjadrenia žalovaných 1/ a 2/ k odvolaniu žalobkyne proti rozsudku súdu prvého stupňa a neumožnil jej tak, aby mohla ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu zaujať k týmto vyjadreniam stanovisko, ktorého relevantnosť by potom odvolací súd pri rozhodovaní o odvolaní posúdil. Na záver zhrnula, že takýmto postupom odvolacieho súdu bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom a takýto postup teda zakladá dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. alebo predstavuje inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a na ktorú treba v dovolacom konaní prihliadnúť v zmysle § 242 ods. 1 O.s.p.

Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozhodnutia súdu prvého stupňa a odvolacieho súd podľa jej názoru zákonné a netrpia žiadnymi vadami. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol a priznal jej trovy konania vo výške 98,91 €.

Žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovení § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Nakoľko v prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil, ani nejde o potvrdzujúci rozsudok vo veci neplatnosti zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.), je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobkyne z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodit'.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.), neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľka vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. nenamietala a ich existencia v dovolacom konaní nevyšla najavo.

S prihliadnutím na obsah dovolania odvolací súd osobitne skúmal, či postupom súdov nedošlo k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Túto vadu dovolateľka videla v porušení jej práva na spravodlivé súdne konanie (nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí súdov oboch stupňov, resp. ich nepreskúmateľnosť).

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces; toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej

republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (pozri IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne, zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a ochranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

Z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd sa v jeho odôvodnení nevysporiadal s námietkami žalobkyne pokiaľ ide o nevykonanie dokazovania súdom prvého stupňa, ktoré navrhovala ako žalobkyňa, tak aj žalovaná 1/. Odvolací súd neuviedol, prečo považoval za správne odmietnutie vykonania dokazovania navrhovaného žalobkyňou zo strany súdu prvého stupňa a námietky žalobkyne v tomto smere nepodrobil žiadnemu preskúmaniu. Takýmto postupom odvolací súd založil vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolateľka ďalej namietala vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. z dôvodu, že jej súd nedoručil vyjadrenia žalovaných 1/ a 2/ k odvolaniu na vedomie.

Zásada kontradiktórnosti konania, ktorá síce v našom právnom poriadku výslovne upravená nie je, no patrí medzi všeobecné zásady občianskeho súdneho konania a je jedným z prvkov spravodlivého súdneho procesu, spočíva v existencii procesnej rovnosti účastníkov konania, v tzv. rovnosti zbraní účastníkov, v rámci ktorej „každá strana musí mať zásadne možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné pre úspech jej požiadaviek, ale musí mať i možnosť zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženými súdu za účelom ovplyvniť jeho rozhodnutie, a vyjadriť sa k nim“ (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Mantovanelli proti Francúzsku z 18. marca 1997).

Porušenie povinnosti doručiť odvolanie vrátane **vyjadrenia k odvolaniu** účastníkom konania má za následok vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože sa účastníkovi

konania odníma možnosť uplatnenia procesného práva vyjadriť sa k úkonu druhého účastníka konania.

Dovolací súd zo spisu zistil, že žalobkyňa napadla rozsudok okresného súdu odvolaním (č.l. 132 a nasl.). Toto odvolanie bolo zaslané na vyjadrenie právnej zástupkyňi žalovanej 1/ (č.l. 148), ktorá sa následne podaním z 29. apríla 2011 k odvolaniu žalobkyne vyjadrila (č.l. 149 a nasl.). Ako vyplýva zo spisu, toto vyjadrenie žalovanej 1/ doručené nebolo.

Vzhľadom na to, že predmetné podanie žalovanej 1/ bolo vyjadrením k odvolaniu žalobkyne, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba tiež považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní, ako súčasť práva na spravodlivý proces (mutatis mutandis I. ÚS 2/05, I. ÚS 100/04, I. ÚS 335/06).

Hore uvedené vady sú dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie zrušiť. Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v konaní postihnutom tak závažnými procesnými vadami, nemôže byť totiž považované za správne. Na základe uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného ako aj dovolacieho konania (§ 243 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2013

Za správnosť vyhotovenia :

Jarmila Uhlířová

JUDr. Martin Vladík, v.r.

predseda senátu